

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 27Co/29/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3120201608
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Martina Trnavská
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3120201608.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Martiny Trnavskej a sudkýň JUDr. Ľubice Bajzovej a JUDr. Aleny Záhumenskej v spore žalobcu O., zastúpeného A., proti žalovanému Z. zastúpenému W., o určenie neexistencie práva, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 5. novembra 2021 č. k. 28C/9/2020-65, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému **p r i z n á v a** náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Rozsudkom zo dňa 5. novembra 2021 č. k. 28C/9/2020-65 súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd určil, že právo na zaplatenie peňažnej sumy vo výške 21.810,00 Eur s príslušenstvom, ktorá bola obsiahnutá v notárskej zápisnici č. N XXX/XXXX, NZ XXXXX/XXXX zo dňa 23.07.2018, spísanej na Notárskom úrade O.. I. F., neexistuje. Rozhodol, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že dospel k záveru, že žalobca má na podanej žalobe naliehavý právny záujem, nakoľko vyriešenie otázky existencie pohľadávky vyrieši otázku právneho postavenia žalobcu ako dlžníka. Súd vychádzal zo skutkového zistenia, že medzi žalobcom ako dlžníkom a žalovaným ako veriteľom bola dňa 16.02.2016 uzavretá zmluva o pôžičke, predmetom ktorej bolo poskytnutie bezúročnej pôžičky žalovaným žalobcovi vo výške 14.500 Eur, ktorú sa žalobca zaviazal vrátiť žalovanému do 16.06.2016 jednorazovou splátkou. Následne bola dňa 22.09.2016 medzi žalobcom ako dlžníkom a žalovaným ako veriteľom uzavretá ďalšia zmluva o pôžičke, predmetom ktorej bolo poskytnutie bezúročnej pôžičky žalovaným žalobcovi vo výške 24810 Eur, ktorú sa žalobca zaviazal vrátiť žalovanému do 22.04.2017 jednorazovou splátkou. Výsluchom žalovaného mal súd preukázané, že v prípade druhej zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 22.09.2016 išlo o pôžičku podľa zmluvy o pôžičke zo dňa 16.02.2016 a pôžičku spočívajúcu v doplatení sumy do výšky 24.810 Eur (doplatenie sumy 10.310 Eur). Následne bola dňa 23.07.2018 žalobcom ako dlžníkom a žalovaným ako veriteľom spísaná notárska zápisnica, obsahom ktorej bola dohoda o urovaní, predmetom ktorej bolo urovanie v súvislosti so zmluvou o pôžičke zo dňa 22.09.2016. Žalobca neexistenciu tejto pohľadávky odôvodňoval tým, že pri zmluve o pôžičke zo dňa 16.02.2016 išlo o pôžičku pre jeho dcéru P. G.. Z výsluchu svedkov a strán sporu vyplynulo, že táto zmluva bola uzavretá v priestoroch Centra voľného času v E. B., pričom svedkyňa P. D. na žiadosť P. G. skontaktovala žalovaného a požiadala ho o finančnú pomoc pre P. G.. Rozpor vo výpovedi svedkov, či boli peňažné prostriedky odovzdané priamo žalobcovi alebo jeho dcére P. G., súd prvej inštancie uzavrel tak, že uveril svedkyňi P. D. ako pracovníčke notárskeho úradu, ktorá osvedčovala podpis žalobcu na zmluve o pôžičke, nakoľko táto potvrdila, že peniaze boli odovzdané žalobcovi, ktorý si ich prepočítal, a vyvrátila tak tvrdenie dcéry žalobcu P. G., že by peniaze prevzala ona a že by jej časť peňazí mala vyplatiť svedkyňa P. D.. Toto mal preukázané aj zo skutočnosti, že žalobca podpísal zmluvu o zriadení záložného

práva na nehnuteľnosť v jeho výlučnom vlastníctve v ten istý deň, ako mu žalovaný odovzdal peňažné prostriedky. Taktiež je v zmluve o pôžičke uvedené ustanovenie, že dokladom o vyplatení pôžičky je podpis dlžníka na zmluve. Skutočnosť, že pôžička bola poskytnutá žalobcovi, potvrdila aj svedkyňa P. G., keď uviedla, že splátky platil žalobca, aby mal istotu, že sa dlh bude splácať, keď je on podpísaný na zmluve. V prípade druhej zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 22.09.2016 žalobca žiadnym relevantným dôkazom nepreukázal tvrdené okolnosti podpisu zmluvy a taktiež nepreukázal, že nedošlo k reálnemu odovzdaniu peňažných prostriedkov, teda v tomto smere neunesol dôkazné bremeno. Skutočnosť, že peňažné prostriedky (doplatok v sume 10.310 Eur) boli odovzdané pri podpise žalobcovi ako dlžníkovi, potvrdzuje ustanovenie zmluvy o pôžičke, podľa ktorého je dokladom o vyplatení pôžičky podpis dlžníka na zmluve. Tento podpis žalobcu bol overený na Mestskom úrade v E. B.. Proti tvrdeniam žalobcu o neodovzdaní peňažných prostriedkov spolu v sume 24.810 Eur svedčí spísanie dohody o urovaní formou notárskej zápisnice dňa 23.07.2018. Tvrdil, že sa zúčastnil spísania tejto notárskej zápisnice v tiesni, túto skutočnosť žiadnym relevantným dôkazom nepreukázal. Svedeckú výpoveď jeho dcéry P. G. v tomto smere nemožno hodnotiť ako relevantný dôkaz, nakoľko pri spisovaní tejto notárskej zápisnice nebola prítomná a v rámci svojej výpovede len popísala skutočnosti uvedené svojím otcom. Žalobca na preukázanie tejto skutočnosti nenavrhol vykonanie ďalších dôkazov (napr. osôb prítomných pri spisovaní notárskej zápisnice), a preto neunesol dôkazné bremeno o uzavretí dohody o urovaní v tiesni. Žalovaný vypovedal, že žalobcovi bola notárska zápisnica spisujúcou notárkou prečítaná a žalobca prečítaným skutočnostiam rozumel. Toto potvrdzuje ďalej aj skutočnosť, že po spísaní predmetnej dohody o urovaní žalobca splátkami po 200 Eur uhradil žalovanému spolu 3.000 Eur (odo dňa 14.08.2018), pričom (do tohto dátumu) na základe predchádzajúcich zmlúv o pôžičke neuhradil žiadnu splátku. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca nepreukázal neodovzdanie peňažných prostriedkov a uzavretie zmlúv v tiesni (ktorá skutočnosť by bola dôvodom na odstúpenie od zmlúv o pôžičke podľa § 49 Obč. zák., čo však žalobca v danom prípade neurobil) a s poukazom na tvrdenú tieseň nepreukázal ani splnenie podmienok podľa § 39a Obč. zák., súd prvej inštancie posúdil uzavretú dohodu o urovaní podľa § 585 Občianskeho zákonníka ako záväzkový právny vzťah, ktorým žalobca ako dlžník a žalovaný ako veriteľ odstránili spornosť alebo pochybnosť vzájomných práv a povinností tým, že ich zrušili a nahradili novým vzťahom.

2. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že určí, že právo na zaplatenie peňažnej sumy vo výške 24.810,00 Eur s prísl., ktorá bola obsiahnutá v notárskej zápisnici č. E NZ XXXXX/XXXX zo dňa 23.07.2018, spísanej na Notárskom úrade O. I. F. neexistuje, a prizná mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, alebo, aby rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil vec tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Je toho názoru, že na základe vykonaného dokazovania nemožno jednoznačne dospieť k záveru, že finančné prostriedky, ktoré mu mal žalovaný odovzdať na základe uzatvorených zmlúv o pôžičke, mu aj reálne odovzdal. Poukazoval na výpoveď dcéry P. G. a obsah jeho písomnej výpovede. Výpoveď P. D. označil za účelovú, pretože svedkyňa potvrdila, že žalovaného pozná od detstva, sama ho oslovila. Zároveň, čo sa týka druhej zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 22.09.2016, na jej základe nedošlo k reálnemu odovzdaniu peňazí vo výške uvedenej v predmetnej zmluve, teda sumy vo výške 24.810,00 Eur, čo podľa neho potvrdil vo svojej výpovedi aj žalovaný, ale len k doplaceniu rozdielu medzi sumou uvedenou v druhej zmluve o pôžičke a sumou uvedenou v prvej zmluve o pôžičke, teda k doplaceniu sumy vo výške 10.310,00 Eur, no v skutočnosti bola táto druhá zmluva o pôžičke uzatvorená bez toho, aby došlo k doplaceniu akejkolvek sumy. Zostatok sumy do 24.810,00 Eur predstavovali pravdepodobne úroky zo sumy 15.000,- Eur, keďže sa finančné prostriedky poskytnuté na základe prvej zmluvy o pôžičke zo dňa 16.02.2016 nevrátili žalovanému riadne a včas, teda jednorazovou splátkou do 16.06.2016. Išlo by pritom o úrok vo výške 65,4 %, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi. Notársku zápisnicu zo dňa 23.07.2018 podpísal v tiesni, pod hrozbou vyhrážok, že príde o majetok, pričom tieto vyhrážky potvrdila aj dcéra P. G.. Splátky dohodnuté v notárskej zápisnici vo výške 2.000,00 Eur mesačne považuje za v rozpore s dobrými mravmi, keďže je starobný dôchodca, v čase spísania notárskej zápisnice mal XX rokov a dôchodok vo výške okolo 600,00 Eur mesačne bol jediným zdrojom jeho príjmu. Záväzok v čase spísania notárskej zápisnice teda neexistoval, dohoda o urovaní a uznanie dlhu obsiahnuté v notárskej zápisnici nemôžu byť platnými právnymi úkonmi, keďže v čase ich spísania žiadny dlh neexistoval.

3. Žalovaný sa k odvolaniu vyjadril. Navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukázal, že žalobca nezdôvodnil, prečo predmetnú žalobu podal až po viac ako 4 rokoch od zriadenia

záložného práva a uzatvorenia predmetných zmlúv o pôžičkách, ďalej na to, že v notárskej zápisnici žalobca uznal svoj dlh vzniknutý dňa 22.09.2016 na základe pôžičky zo dňa 22.09.2016 v celkovej výške 24.810,- Eur voči žalovanému a zaviazal sa ho uhradiť najneskôr do 23.08.2019 a zároveň súhlasil aj s tým, aby sa v prípade nesplnenia jeho záväzku táto notárska zápisnica stala vykonateľným titulom pre exekúciu, a to na všetok jeho majetok. Tvrdenie žalobcu, že mu neodovzdal žiadne finančné prostriedky, označil za nepravdivé. Poukázal, že žalobca od 14.08.2018 do 14.10.2019 uhradil splátky jeho dlhu, a to v sume 200,- Eur každý mesiac. V prípade, ak by žiadne finančné prostriedky neobdržal a teda mu žiadna pohľadávka nevznikla, nie je žiaden dôvod, aby tento svoj dlh splácal. Tvrdenie žalobcu, že nerozumel obsahu notárskej zápisnice, označil za nepravdivé a účelové. Ak nerozumel obsahu notárskej zápisnice, mal to podľa neho namietat' ihneď pri podpise predmetnej zápisnice, a nie až o niekoľko rokov neskôr.

4. Krajský súd ako súd odvolací najskôr vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov odvolania žalobcu podľa §§ 379 a 380 Civilného sporového poriadku zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len C.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 C.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny potvrdiť z týchto dôvodov:

5. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s hodnotením dôkazov súdom prvej inštancie v napadnutom rozsudku, ktoré bolo predmetom kritickej argumentácie odvolateľa v odvolaní.

6. Odvolací súd však nesúhlasí s právnym posúdením obsahu notárskej zápisnice ako dohody o urovaní, ako vykonal súd prvej inštancie.

7. Dohoda o urovaní uzavretá podľa § 585 Občianskeho zákonníka má za následok zánik existujúceho záväzku a jeho nahradenie novým záväzkom vyplývajúcim z urovania (porovnaj § 585 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Z obsahu notárskej zápisnice však vyplýva, že jej podstatou bol prejav vôle žalobcu, ktorým uznal svoj dlh vzniknutý dňa 22.09.2016 na základe pôžičky v celkovej výške 24.810,- Eur, teda dlh, ktorý vznikol pred dátumom vyhotovenia notárskej zápisnice. Strany sporu nezaložili iné (nové) dlhy, len sa dohodli na inej dobe splatnosti dlhu na základe pôžičky zo dňa 22.09.2016, na jeho vrátení formou splátok v dohodnutej výške, frekvencii a termíne na označený účet žalovaného, a na dlhu žalobcu spočívajúcom v zaplatení nákladov za spísanie tejto notárskej zápisnice. Z obsahu notárskej zápisnice vyplýva, že žalobcom uznaný dlh v čase uznania trval, no z dokumentu nie je zrejmé, že by bol v rovnaký čas nahradený dlhom novým, ktorý by v zmysle § 585 ods. 3 Občianskeho zákonníka z urovania vyplynul. Podľa názoru odvolacieho súdu obsahom notárskej zápisnice nebola dohoda o urovaní podľa § 585 Občianskeho zákonníka, ale uznanie dlhu vzniknutého dňa 22.09.2016 na základe pôžičky v celkovej výške 24.810,- Eur s dohodou o zmene platobných podmienok vrátenia dlhu.

8. Práve toto vyhlásenie žalobcu v notárskej zápisnici zo dňa 23.07.2018, (že uznáva svoj dlh vzniknutý dňa 22.09.2016 na základe pôžičky v celkovej výške 24.810,- Eur ako aj, že uznáva svoj záväzok z Dohody v plnom rozsahu čo do právneho dôvodu a čo do výšky), odvolací súd považuje za rozhodnú skutočnosť pre vyriešenie sporu o určenie neexistencie práva na zaplatenie peňažnej sumy 21.810,- Eur s príslušenstvom, ktorá bola obsiahnutá v notárskej zápisnici zo dňa 23.07.2018.

9. Podľa § 558 Občianskeho zákonníka totiž platí, že ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.

10. Uznanie dlhu vytvára vyvrátiteľnú právnu domnienku existencie dlhu v čase uznania. Dôsledkom uznania je prenos dôkazného bremena z veriteľa na dlžníka, ktorý je tak zodpovedný za preukázanie neexistencie dlhu (pohľadávky) teda toho, že dlh nevznikol, zanikol alebo bol prevedený na iného. Pritom treba zohľadniť, že platne možno uznať aj neexistujúci dlh. Odvolací súd nepovažuje za správny argument žalobcu v odvolaní, že uznanie dlhu obsiahnuté v notárskej zápisnici nemôže byť platným právnym úkonom, pretože v čase jeho spísania žiadny dlh neexistoval. V rozsudku z 9. decembra 2004, sp.zn. 32 Odo 453/2004, Najvyšší súd ČR podrobne vysvetlil, že „hoci sa na prvý pohľad zdá logické, že strany môžu platne vykonávať právne úkony, ktorých cieľom je zmena alebo zánik ich práv alebo povinností alebo iné ovplyvnenie ich právneho vzťahu, iba ak medzi nimi takýto vzťah právne existuje, toto tvrdenie nemožno automaticky uplatniť na akýkoľvek právny úkon bez toho, aby sa zároveň

prihliadlo na to, či tu je alebo nie je zákonom stanovený dôvod neplatnosti takéhoto úkonu. V niektorých prípadoch zákon nestanovuje existenciu pohľadávky ako podmienku (predpoklad) právneho úkonu, ktorý sa jej týka. Bude to tak v prípade neexistencie uznaného dlhu, ktorý nemá za následok neplatnosť právneho úkonu uznania dlhu, pretože v dôsledku vytvorenia vyvrátenej právnej domnienky (§ 585 Občianskeho zákonníka, § 323 Obchodného zákonníka) dôkazné bremeno o neexistencii dlhu spočíva na dlžníkovi (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu z 30. apríla 2002, spis č. 29 Odo 341/2001, uverejnený v časopise Judikatúra súdu, Číslo 7/2002, pod číslom 127). V opačnom prípade, ak by platilo, že nedlh nemožno platne uznať, by účinky uznania dlhu vôbec nenastali (vrátane uplatnenia vyvrátenej právnej domnienky), čo by znamenalo, že dôkazné bremeno o neexistencii dlhu, by nikdy neniesol dlžník, naopak veriteľ by vždy, dovolávajúc sa uznaniu dlhu, musel preukázať existenciu uznaného dlhu ako podmienku platnosti uznania dlhu, a teda ako predpoklad na uplatnenie jeho účinkov. Takýto záver však nezodpovedá prevládajúcej judikatúre súdov, ako je vyjadrená aj v citovanej judikatúre.“

11. V danej veci preto žalobcu v dôsledku uznávacieho prejavu zaťažuje dôkazné bremeno o neexistencii uznaného práva žalovaného z notárskej zápisnice.

12. Súd prvej inštancie svoje zamietavé rozhodnutie založil na výsledku hodnotenia označených a predložených dôkazov s následkom neunesenia dôkazného bremena žalobcom. Rozsah dôkazného bremena, t. j. rozsah skutočností, ktoré musí strana konkrétne preukázať, je zásadne určený hmotnoprávnou normou, teda právnou úpravou, ktorá sa uplatňuje na sporný vzťah, v tomto prípade zmluvy o pôžičke.

13. Žalobca neexistenciu práva žalovaného na zaplatenie označenej peňažnej sumy odôvodňoval tým, že mu žalovaný peniaze z pôžičky nikdy neodovzdal. Na preukázanie tohto svojho tvrdenia navrhol vykonať dôkaz výsluchom svojej dcéry svedkyne P. G.. Výpoveď jeho dcéry bola vyvrátená nielen výpoveďou žalovaného, ale najmä výpoveďou inej svedkyne P. D., ktorú dcéra žalobcu požiadala o sprostredkovanie pôžičky od žalovaného. Tá vo svojej výpovedi uviedla, že žalovaný peniaze z pôžičky (z februára 2016 vo výške 14.500,- Eur - pozn. odvolacieho súdu) odovzdal žalobcovi do ruky, ktorý si ich prepočítal. Dôveryhodnosť jej výpovede neoslabuje skutočnosť, že je kamarátkou žalovaného, ako sa domnieva žalobca. Nebolo totiž sporné, že svedkyňa P. D. bola prítomná odovzdania peňazí, pretože ako pracovníčka notárskeho úradu aj overovala pravosť podpisu žalobcu na predmetnej zmluve o pôžičke. Pravdivosť jej výpovede podporujú ďalšie dôkazy, či už priamo (potvrdenie žalobcu o prevzatí peňazí v zmluve o pôžičke), alebo nepriamo (následné správanie sa žalobcu, ktorý v ten istý deň uzavrel zmluvu o zriadení záložného práva na nehnuteľnosť v jeho výlučnom vlastníctve na zabezpečenie splatenia pohľadávky, skutočnosť, že splátky dlhu platil sám žalobca). Obdobne v prípade zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 22.09.2016 žalobca, ktorý dlh uznal, žiadnym dôkazom nepreukázal, že nedošlo k odovzdaniu peňažných prostriedkov (rozdielu medzi uznanou sumou 24.810,- Eur a už prevzatou sumou 14.500,- Eur, ako potvrdil žalovaný). Odvolací súd sa stotožňuje so skutkovými zisteniami a závermi súdu prvej inštancie z vykonaných skutkových zistení v odôvodnení a v plnom rozsahu na ne podľa § 387 ods. 2 C.s.p. odkazuje.

14. Neunesenie dôkazného bremena má za následok stratu sporu. Preto súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, keď v dôsledku neunesenia dôkazného bremena žalobcom jeho žalobu ako nedôvodnú zamietol.

15. Súd prvej inštancie rozhodol správne aj o náhrade trov konania.

16. Podľa § 387 ods. 1 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

17. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd, viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

18. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 251 C.s.p. Z výsledku odvolacieho konania vyplýva, že žalovaný bol v odvolacom konaní úspešný, a preto mu v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. patrí právo na náhradu trov tohto odvolacieho konania. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov členov senátu krajského súdu 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).